

ΚΑΡΟΛΟΣ ΝΤΙΚΕΝΣ • ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΜΠΗΡΣ
ΠΩΛ ΛΟΥΙ ΚΟΥΡΙΕ • ΜΠΡΑΜ ΣΤΟΥΚΕΡ
ΚΑΘΡΙΝ ΣΤΗΒΕΝΣ ΚΡΟΥΟΥ • ΣΑΚΙ
ΤΖΟΦΡΥ ΠΑΛΜΕΡ / ΝΟΕΛ ΛΟΥΪΝΤ

ΠΑΡΑΞΕΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Μετάφραση
ΑΡΗΣ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ

γραμματα
1982

Ἀμβρόσιος Μπήρος

Τό σανιδωμένο παράθυρο

Στά 1830, λίγα μόνο μίλια μακριά ἀπ' τή σημερινή μεγαλούπολη τοῦ Τσιντσινάτι, βρισκόταν ἕνα μεγάλο καί πυκνό δάσος. Ἡ ὅλη περιοχή εἶχε κατοικηθεῖ ἀπό λιγοστούς ἀνθρώπους τῶν συνόρων, ἀνήσυχες ψυχές πού δέν εἶχαν προλάβει καλά καλά νά χτίσουν στήν ἔρημιά μερικά ἀνθρώπινα σπίτια —ἀγγίζοντας τό βαθμό τῆς εὐημερίας πού ἔμεῖς θά ὀνομάζουμε σήμερα ἔνδεια— γιά νά τά ἐγκαταλείψουν κιόλας σπρωγμένοι ἀπό κάποια παράξενη παρόρμηση τῆς φύσης τους καί νά τραθήξουν δυτικά, νά ἀντιμετωπίσουν καινούργιους κινδύνους καί στερήσεις στήν προσπάθειά τους νά ξανακερδίσουν τίς πενιχρές ἀνέσεις πού εἶχαν ἀπό μόνοι τους ἀπαρνηθεῖ.

Πολλοί ἀπ' αὐτούς εἶχαν ἤδη ἐγκαταλείψει τήν περιοχή γιά πιό μακρινούς τόπους, ἀνάμεσα ὅμως σ' αὐτούς πού ἔμεναν ἦταν καί κάποιος πού εἶχε ἔρθει ἀπό τούς πρώτους. Ζοῦσε μόνος του σέ μιά καλύβα χωμένη μέσ στό μεγάλο δάσος, πού ἀπ' τή σιωπή καί τά σκο-

τάδια του έμοιαζε νά μήν ξεχωρίζει άφοϋ κανείς δέν τόν είχε δεϊ ποτέ νά χαμογελά ή νά μιλά περισσια. Οί βασικές άνάγκες του ίκανοποιούνταν από τήν πώληση ή τήν άνταλλαγή δερμάτων άγρίων ζώων στό παραποτάμιο χωριό, γιατί ποτέ δέ φύτεψε ότιδήποτε στή γή πού θά μπορούσε νά 'ταν και δική του από χρησικτησία. 'Υπήρχαν βέβαια ένδείξεις «καλλιέργειας» —λίγα στρέμματα γύρω άπ' τήν καλύβα είχαν καθαριστεί από τά δέντρα. Τά σάπια τους όμως κούτσουρα είχαν γρήγορα μισοσκεπαστεί από τήν καινούργια βλάστηση πού είχε άφεθει έλεύθερη νά έπουλώσει τά τραύματα πού είχε προκαλέσει ή καταστροφική μανία του τσεκουριού. Ήταν φανερό λοιπόν ότι ό ζήλος του άνθρώπου για καλλιέργεια είχε ξεφουσκώσει πολύ γρήγορα κι ό,τι είχε άπομείνει ήταν τά ίχνη τής μετάνοιάς του.

'Η καλύβα του μέ τήν ξύλινη καμινάδα της, τή σκεπή από σκεβρωμένες σανίδες και τά σταυρωτά δοκάρια, καθώς και τίς σοβαντισμένες χαραμάδες της, είχε μιά μοναδική πόρτα κι ακριβώς άπέναντι ένα παράθυρο. Τό τελευταίο ώστόσο ήταν καρφωμένο μέ σανίδες —κανείς δέν τό θυμόταν ποτέ διαφορετικά. Και κανείς δέν ήξερε γιατί ήταν τόσο σφαισμένο. "Οχι βέβαια έπειδή ό ένοικος τής καλύβας άπεχθανόταν τό φως και τόν άέρα, γιατί όποτε στίς σπάνιες εκείνες περιπτώσεις κάποιος κυνηγός τύχαινε νά περάσει από τό μοναχικό εκείνο μέρος, έβλεπε πάντα τόν έρημίτη μας νά κάθεται και νά λιάζεται στό σκαλοπάτι τής καλύβας του. Φαντάζομαι πώς πολύ λίγοι ζούν σήμερα πού γνωρίζουν τό μυστικό αυτού του παράθυρου, κι έγώ είμαι

Ένας απ' αυτούς τούς λίγους, όπως θά διαπιστώσετε και μόνοι σας.

Τ' όνομα του έρημίτη ήταν Μάρλοκ. Φαινόταν έβδομηντα χρόνων αλλά ήταν γύρω στά πενήντα. Κάποιο άλλο γεγονός εκτός από τό πέραςμα του χρόνου είχε επιδράσει στό γέραςμά του. Τά μαλλιά, καθώς κι ή μακριά πυκνή γενειάδα του ήταν άσπρα, τά γκρίζα, θαμπά του μάτια βασιλεμένα, ένω τό μέτωπό του αϋλάκωναν οί ρυτίδες. 'Η κορμοστασιά του ήταν ψηλή και ξερακιανή, μ' ένα καμπούριασμα στους ώμους—σάν κάποιον πού έχει λυγίσει από τά βάσανα. Προσωπικά, δέν τόν είδα ποτέ. Τά χαρακτηριστικά του αυτά τά είχα μάθει απ' τόν παππού μου, απ' τόν όποιο είχα άκούσει και τήν ιστορία του Μάρλοκ όταν ήμουν νέος. 'Ο παππούς μου τόν ήξερε γιατί παλιά ήταν γείτονες.

Κάποια μέρα, ό Μάρλοκ βρέθηκε νεκρός στήν καλύβα του. 'Ο χρόνος και ό τόπος δέν ήταν για ίατροδικαστές κι έφημερίδες κι ύποθέτω ότι όλοι θά συμφώνησαν για τά φυσικά αίτια του θανάτου, ή έτσι τουλάχιστον έμαθα έγώ κι έτσι θυμάμαι. Τό μόνο πού ξέρω είναι ότι από μία αντίληψη για τό σωστό, ό νεκρός θάφτηκε κοντά στήν καλύβα, δίπλα στόν τάφο τής γυναίκας του πού είχε πεθάνει τόσα πολλά χρόνια πίο πριν ώστε κανείς δέν τή θυμόταν. Καί μ' αυτό κλείνει και τό τελευταίο κεφάλαιο αυτής τής άληθινής ιστορίας—έξαιρουμένων, πραγματικά, τών συνθηκών πού πολλά χρόνια μετά, σέ συνδυασμό μ' ένα έξίσου τολμηρό πνεύμα, διείσδυσα στό μέρος εκείνο και ριψοκινδύνε-

ψα αρκετά κοντά στή ρημαγμένη καλύδα για νά πετάξω καταπάνω της μιά πέτρα, καί νά τό σκάσω σά λαγός για νά ξεφύγω απ' τό φάντασμα, άφοῦ κάθε καλά πληροφορημένο παιδί ἐκεῖ γύρω γνώριζε για τή στοιχειωμένη καλύδα. Ὑπάρχει ὁμως κι ἕνα προηγούμενο κεφάλαιο —πού τό χρωστᾶμε στόν παππού μου.

Ὅταν ὁ Μάρλοκ ἔχτισε τό σπιτάκι του κι ἄρχισε ν' ἀγωνίζεται ρωμαλέα μέ τό τσεκούρι του για νά φτιάξει ἕνα ἀγρόκτημα —ἔχοντας τήν καραμπίνα του για κάθε ἐνδεχόμενο— ἦταν νέος, δυνατός καί γεμάτος ἐλπίδες. Σ' ἐκείνη τήν ἀνατολική περιφέρεια απ' ὅπου εἶχε ἔρθει, εἶχε παντρευτεῖ, ὅπως ἦταν τό ἔθιμο, μιά νεαρή κοπέλα πού ἄξιζε ὅλη του τήν ἀφοσίωση καί πού μοιράστηκε μαζί του τούς κινδύνους καί τίς στερήσεις τῆς μοίρας του μέ προθυμία κι ἀνοιχτή καρδιά. Κανείς ὡστόσο δέ θυμᾶται τ' ὄνομά της. Ἡ παράδοση σιωπᾶ για τίς ἀρετές τοῦ νοῦ καί τῆς προσωπικότητάς της κι ὁ κάθε ἄπιστος Θωμᾶς θά μπορούσε νά βρεῖ ἔδαφος για τίς ἀμφιβολίες του. Ὅμως ὁ καλός Θεός δέ μ' ἀφήνει νά κάνω τό ἴδιο. Τῆς τρυφεράδας κι εὐτυχίας τους βρίσκουμε ἀφθονες ἐπιβεβαιώσεις σέ κάθε μέρα τῆς χηρείας τοῦ κυρίου Μάρλοκ. Γιατί τί ἄλλο παρά ὁ μαγνητισμός μιᾶς εὐλογημένης ἀνάμνησης θά μπορούσε νά 'χε ὑποτάξει αὐτό τό τολμηρό πνεῦμα σ' ἕνα παρόμοιο ριζικό;

Μιά μέρα ὁ Μάρλοκ γύρισε απ' τό κυνήγι καί βρῆκε τή γυναίκα του ἔξαντλημένη απ' τόν πυρετό καί σέ παραλήρημα. Δέν ὑπῆρχε γιατρός ἐκεῖ κοντά, οὔτε καν κάποιος γείτονας· οὔτε βρισκόταν ἡ γυναίκα σέ κατά-

σταση πού θά μπορούσε νά μείνει μόνη της ὥστε νά γυρέψει ὁ ἄντρας της βοήθεια. Ἔτσι ὁ Μάρλοκ ἀνέλαβε νά τή γιαιοπορέψει, τήν τρίτη ὅμως ἡμέρα ἔπεσε σέ κῶμα, κι ἔφυγε ἀπ' τόν κόσμο τοῦτο δίχως, ὅπως φαίνεται, νά ξαναβρεῖ ἔστω καί γιά μιά στιγμή τίς αἰσθήσεις της.

Μέ τά ὅσα γνωρίζουμε γιά μιά φύση σάν τή δικιά του, θά προσπαθήσουμε νά ζωντανέψουμε μερικές ἀπό τίς λεπτομέρειες τῆς κάπως ἀόριστης διήγησης πού ἔφτασε ὡς ἐμᾶς ἀπ' τόν παππού μου. Ὅταν ὁ Μάρλοκ συνειδητοποίησε ὅτι ἡ γυναίκα του ἦταν νεκρή, εἶχε ἀκόμη τή λογική νά σκεφτεῖ ὅτι ἔπρεπε νά τήν ἐτοιμάσει γιά τήν ταφή. Στήν προσπάθειά του ὡστόσο νά ἐκτελέσει τό ἱερό αὐτό καθῆκον ἔκανε ἀρκετές γκάφες καί σφάλματα, ἐνῶ ὅσα ἔκανε σωστά δέν ἔπαυε νά τά ἐπαναλαμβάνει ξανά καί ξανά. Ἡ ἀποτυχία του νά φέρει σέ πέρας αὐτό τό ἀπλό καί φυσιολογικό του καθῆκον τόν γέμισε ἀπορία καί ταραχή, σάν κάποιον μεθυσμένο πού ἀπορεῖ γιά τούς γνωστούς φυσικούς νόμους. Ἀκόμη, εἶχε νιώσει ἔκπληξη γιά τό ὅτι δέν ἔκλαψε – ἔκπληξη καί ντροπή· σίγουρα δέν εἶναι καθόλου εὐγενικό νά μὴν κλαῖς γιά τό νεκρό σου. «Αὔριο» εἶπε φωναχτά, «θά φτιάξω τό φέρετρο καί θά σκάψω τό μνήμα κι ὕστερα θά μοῦ λείψει, χαμένη μέσ στό χῶμα. Τώρα ὅμως – ἂν καί νεκρή, εἶναι καλά – πρέπει νά ἔναι καλά, κατά κάποιον τρόπο. Τά πράγματα δέ μπορεῖ νά ἔναι τόσο ἄσχημα ὅσο φαίνονται».

Στάθηκε πάνω ἀπ' τή νεκρή μέσ στό σούρουπο, φτιάχνοντας τά μαλλιά της κι ἀποτελειώνοντας τήν

άπλή τουαλέτα της, κάνοντάς τα όλα μηχανικά και χωρίς καρδιά. Ἀκόμη και τότε, μιά ύπόγεια πεποίθηση περνοῦσε μέσα ἀπ' τήν ψυχρότητά του ὅτι ὅλα ἦταν καλά —ὅτι θά τήν εἶχε πάλι δική του ὅπως πρίν, κι ὅτι ὅλα εἶχαν τήν ἐξήγησή τους. Δέν εἶχε καμιά ἐμπειρία στήν ὀδύνη· ἡ ἀντίληψή του δέν εἶχε διευρυνθεῖ ἀπό τήν ἐμπειρία. Ἡ καρδιά του δέ μποροῦσε νά τά δεχτεῖ ὅλα, οὔτε ἡ φαντασία του νά τά συλλάβει. Δέν ἤξερε καν ὅτι εἶχε χτυπηθεῖ τόσο σκληρά· ἡ γνώση αὐτή θά ἐρχόταν ἀργότερα και δέ θά τόν ἐγκατέλειπε ποτέ. Ἡ ὀδύνη εἶναι ἕνας καλλιτέχνης δυνάμεων τόσο διαφορετικῶν ὅσα εἶναι και τά ὄργανα πού πάνω τους παίζει τά μοιρολόγια της γιά τό νεκρό, προκαλώντας σέ ἄλλους τίς πιό ψηλές και διαπεραστικές νότες, ἐνῶ σέ ἄλλους χτυπᾶ τίς πιό χαμηλές και βαρύτενες χορδές τους κάνοντάς τες ν' ἀκούγονται σάν τόν ἀπόμακρο ἦχο κάποιου μακρινοῦ· τάμ-τάμ. Μερικές ψυχές τίς τρομάζει· ἄλλες τίς ἀποβλακώνει. Ἄλλους τοιμπάει σά βέλος, κεντρίζοντας τίς εὐαισθησίες τους γιά μιά πιό ἔντονη ζωή· ἄλλους τούς χτυπάει σά ρόπαλο, ρίχνοντάς τους ἀναίσθητους. Σ' αὐτούς τούς τελευταίους θά πρέπει νά συμπεριλάβουμε και τόν Μάρλοκ, γιατί (κι αὐτό πιά δέν εἶναι ἀπλῶς μιά εἰκασία) δέν εἶχε καλά καλά τελειώσει τήν εὐλαβική δουλειά του ὅταν, βουλιάζοντας σέ μιά καρέκλα δίπλα στό τραπέζι ὅπου βρισκόταν τό πτώμα, και κοιτάζοντας πόσο χλομό φαινόταν τό προφίλ τῆς γυναίκας του στό μούχρωμα, ἄπλωσε τά χέρια του στό τραπέζι κι ἀκούμπησε πάνω τους τό κεφάλι του, χωρίς ἀκόμη νά ἔχει χύσει δάκρυ κι

ἀνείπωτα κουρασμένος. Ἐκείνη ἀκριβῶς τή στιγμή ἀκούστηκε ἀπ' τό ἀνοιχτό παράθυρο ἕνας μακρὺς, γοερὸς ἦχος σάν τό κλάμα ἑνός παιδιοῦ πού χάθηκε στά βάθη τοῦ δάσους ἐνῶ ἔπεφτε γρήγορα ἢ νύχτα! Ὁ ἄντρας ὅμως δέ σάλεψε. Ξανά, κι ἀκόμα πιό κοντά, ἀκούστηκε μέσ στό λήθαργό του αὐτό τό ἀπόκοσμο κλάμα. Ἴσως ἦταν κάποιο ἄγριο ζῶο· ἴσως ἕνα ὄνειρο. Γιατί ὁ Μάρλοκ τώρα κοιμόταν.

Μερικές ὥρες ἀργότερα —ὅπως φάνηκε στή συνέχεια, αὐτός ὁ ἄστοργος φύλακας ξύπνησε καί, σηκώνοντας τό κεφάλι του, ἀφουγκράστηκε ἐντατικά —χωρίς κι αὐτός νά ξέρει τό γιατί. Ἐκεῖ, μέσ στό πηχτό σκοτάδι πλάι στή νεκρή, ξαναφέροντάς τα πάλι ὅλα στό νοῦ του χωρίς ταραχή, γούρλωσε τά μάτια του γιά νά δεῖ —χωρίς κι αὐτός νά ξέρει τί. Οἱ αἰσθήσεις του ἦταν σέ ἐγρήγορση, ἡ ἀνάσα του κρατημένη καί τό αἷμα του εἶχε σταματήσει νά κυλᾷ, σά γιά νά ἐνισχύσει τή σιωπή. Ποιός —τί τόν εἶχε ξυπνήσει καί ποῦ ἦταν;

Ξαφνικά τό τραπέζι κινήθηκε κάτω ἀπ' τά χέρια του, καί τήν ἴδια στιγμή ἄκουσε, ἢ νόμισε ὅτι ἄκουσε, ἕνα ἔλαφρό, μαλακό πάτημα —κι ὕστερα ἄλλο ἕνα —θήματα γυμνοῦ ποδαριοῦ πάνω στό πάτωμα!

Ὁ τρόμος τόν εἶχε καθηλώσει καί φωνή δέν ἔδγαινε ἀπ' τό λαρύγγι του. Περίμενε ἀναγκαστικά —περίμενε μέσ στό σκοτάδι, στιγμές πού ὁ τρόμος ἔκανε νά μοιάζουν μέ αἰῶνες. Μάταια προσπάθησε ν' ἀρθρώσει τ' ὄνομα τῆς γυναίκας του, μάταια προσπάθησε ν' ἀπλώσει τό χέρι του καί νά δεῖ ἂν ἦταν ἀκόμη πάνω στό τραπέζι. Ὁ λαιμός του εἶχε στεγνώσει, τά χέρια του

ἦταν βαριά σά μολύβι. Κι ὕστερα ἔγινε κάτι πιό φρικιαστικό. Ἐνα βαρὺ κορμὶ ἐκσφενδονίστηκε πρὸς τὸ τραπέζι μὲ τέτοια ὀρμὴ πού τὸ τραπέζι ἔπεσε πάνω στό στήθος του τόσο δυνατά πού σχεδόν τὸν ἔριξε κάτω, ἐνῶ τὴν ἴδια στιγμή ἄκουσε κι ἐνίωσε τὸ πέσιμο κάποιου στό πάτωμα μὲ τέτοιο βίαιο γδοῦπο πού ὄλο τὸ σπίτι σείστηκε ἀπ' τὰ θεμέλια. Ἀκολούθησε μιά συμπλοκή κι ἓνα μπέρδεμα θορύβων τέτοιο πού εἶναι ἀδύνατο νά περιγραφεῖ. Ὁ Μάρλοκ σηκώθηκε στά πόδια του. Ὁ φόβος εἶχε ἀρχίσει νά τὸν ἐγκαταλείπει. Ἀπλῶσε τὰ χέρια του στό τραπέζι. Δέν ὑπῆρχε τίποτε!

Ἐπάρχει κάποιο σημεῖο πού ἀπὸ κεῖ καί πέρα ὁ τρόμος μπορεῖ νά γίνει τρέλα. Κι ἡ τρέλα σέ σπρώχνει στή δράση. Χωρὶς κανένα συγκεκριμένο σκοπό, χωρὶς κανένα λόγο παρά σπρωγμένος ἀπ' τὸ πείσμα ἑνὸς παράφρονα, ὁ Μάρλοκ ὄρμησε στὸν τοῖχο, ἄρπαξε ψηλαφώντας τὴ γεμάτη καραμπίνα του καί, χωρὶς νά σημάδεψει, πυροβόλησε. Μὲς στή λάμψη τοῦ πυροβολισμοῦ πού φωταγώγησε γιὰ μιά στιγμή τὸ δωμάτιο, ὁ Μάρλοκ εἶδε ἓνα τεράστιο πάνθηρα νά σέρνει τὴ νεκρὴ γυναίκα πρὸς τὸ παράθυρο, ἔχοντας καρφωμένα τὰ δόντια του στό λαιμό της! Ὑστερα ἔπεσε πάλι πιό πηχτὸ σκοτάδι καί σιωπὴ. Ὅταν ὁ Μάρλοκ ξαναβρῆκε τίς αἰσθήσεις του, ὁ ἥλιος ἦταν ἤδη ψηλά καί τὸ δάσος ἔσφυζε ἀπὸ τὰ τραγούδια τῶν πουλιῶν.

Ἡ νεκρὴ ἦταν κοντὰ στό παράθυρο, ἐκεῖ ὅπου τὴν εἶχε ἀφήσει τὸ θηρίο, τρομαγμένο ἀπ' τὴ λάμψη καί τὸν κρότο τῆς καραμπίνας. Τὰ ροῦχα της ἦταν ξεσκισμένα, τὰ μακριὰ μαλλιά της ἀνάκατεμένα, τὰ μέλη της

μπερδεμένα. Ἄπ' τόν φρικιαστικά κατασπαραγμένο λαιμό της εἶχε τρέξει μιά λιμνούλα αἷμα πού δέν εἶχε πήξει ἀκόμα τελείως. Ἡ κορδέλα πού εἶχε δέσει τούς καρπούς της ἦταν λυμένη· τά χέρια της ὡστόσο ἦταν σφιγμένα. Ἀνάμεσα στά δόντια της βρισκόταν ἕνα κομμάτι ἀπ' τ' ἀφτί τοῦ ζώου.